Protestantse Gemeente Bunnik

Preek zondag 21 februari 2021 – Eerste van de 40dagentijd
Oude Dorpskerk Bunnik
Voorganger ds. Coen Constandse

Lezingen: Exodus 3:1-15 en Markus 1:9-15

Een preek in 2 delen; I meer uitleg, II meer verkondiging.

I
We kennen het uit films, maar ook uit het nieuws: reddingsoperaties van mensen die zijn vast komen te zitten, in een lift, een mijn, een grot of bij een aardbeving. In films loopt dat dan altijd goed af. Wel wordt de spanning opgebouwd. Soms kijk je dan mee met de slachtoffers. Zij zitten vast en moeten er maar op vertrouwen dat er redding onderweg is. Dan weer ben je bij de mensen die koortsachtig werken aan de redding.

Dat is een beeld dat deze verhalen oproepen, bij Mozes en bij Jezus. Bij Mozes zit het volk in Egypte, vast in een uitzichtloze situatie van onderdrukking en dwangarbeid. Het roept en klaagt, maar het weet niet of het gehoord wordt, of er een uitweg mogelijk is.
Gelijktijdig, en ver weg, in het verborgene is God bezig om die uitweg, die redding en bevrijding voor te bereiden. Het roepen en klagen is gehoord, sterker nog, God kent de pijn. Het volk weet dat nog niet. Maar Mozes hoort het. Hij wordt geroepen, want hij, Mozes, moet degene zijn die die uitweg baant.
De redding is onderweg. Want deze God hoort en ziet, Hij kent de benauwdheid, Hij wordt er zelf door geraakt.

[We horen regelmatig in corona-tijd van een routekaart, als het gaat om een weg vooruit, uit de crisis. Nou is dat niet het beste voorbeeld, want die routekaart heeft nog weinig perspectief en richting gebracht. Maar toch, zoiets is het wel: een weg uit Egypte, door het water en door de woestijn, met geboden, met regels en richtlijnen om die weg te blijven gaan.]

En die situatie van Mozes en het volk lijkt op die bij Jezus: als heel het volk – wat zo staat het er: heel Judea, alle Jerusalemmers – door het water gaat, bij Johannes, om een nieuwe weg te gaan. Dan gaan ze allemaal weer terug naar hun eigen leven – en dan denk je toch ook: wat moet er van die ommekeer, van dat je leven beteren terecht komen, als je terugkomt in je oude leven? Als het hele volk weer thuis is, en als Johannes gevangen is genomen, dan is Jezus alleen in de woestijn, door de Geest voortgedreven. Daar wordt Jezus als redder klaargestoomd, want zo kun je die beproeving ook zien: getraind, gehard worden, als een soort trainingskamp. Of misschien wordt daar de strijd al gestreden, is de vijand, de tegenstander meegelokt. Jezus gaat het gevecht aan. Er is de tegenstander, er zijn wilde dieren maar die deren

Jezus kennelijk niet. Er zijn engelen, vertelt Markus. Misschien is het net als Adam in het paradijs.
[In oude Joodse geschriften wordt verteld dat de engelen de mens als beeld van God moeten dienen – en dat er één is die dat weigert, en dat die valt en de Satan, de tegenstander wordt.]

Als Johannes overwonnen en gevangen genomen wordt, komt Jezus, om meer nog dan Johannes een doorbraak, een uitweg te verkondigen. Om te vertellen en te laten zien, te laten merken dat de macht, de aanwezigheid van de hemel, van de Eeuwige – de NAAM – zich komt vestigen. Dat de Naam van God weer bewaarheid wordt, dat Hij er is, en er zal zijn, en een weg wijst.
Die weg moet je opzoeken en gaan. Daarom, zegt Jezus, keer je om, en geloven, vertrouwen, je helemaal aan die God, die stem, die kracht toevertrouwen.

II
Dat evangelie is zo geschreven, dat je het telkens opnieuw gaat lezen, zoals wij ook doen in de kerk. Van de opstanding, de verschijningen, ga je weer naar het begin. Zo begint traditioneel de 40dagentijd, met dit verhaal van Jezus, over de verzoeking. Dan hoor je Jezus' boodschap weer: keer om, en vertrouw. Wat betekent dat nu, in onze tijd? Met het thema 'levensweg': waar moeten we dan heen?

Aan het begin van de 40dagentijd, met beide verhalen over Jezus en Mozes is het denk ik simpelweg een uitnodiging om ook de woestijn in te gaan, de eenzaamheid op te zoeken, de afzondering. Misschien hoeven we die ook niet te zoeken, en beleven we die al weken of maanden in deze corona-tijd en de *lock down*.
De woestijn, de eenzaamheid is bijbels gezien niet alleen maar een desolate plek. Integendeel zelfs. Het is plek waar de ontmoeting met God in het bijzonder kan plaatsvinden. Daar is bijzondere leiding door 'Hij die is' – door het water, met vuur in de nacht en een wolk overdag. Daar wordt het verbond gesloten. Daar is ook de confrontatie met de tegenstander – maar dan zijn er ook meteen engelen.
Het is ook de plek waar je jezelf weer kan vinden, opnieuw leert kennen. Mozes stelt die vraag letterlijk: 'wie ben ik?' Zo staat het er in het Hebreeuws. (Wie ben ik dat ik naar de farao zou gaan …)

Misschien gebeurt dat ons ook wel deze tijd. Dat je jezelf tegenkomt – misschien ook wel dat je jezelf tegenvalt (dat je minder gelovig bent dan je zou hopen of willen, angstiger; minder veerkrachtig …). Maar het kan ook zijn – juist door die confrontatie – dat je jezelf beter leert kennen, dat je jezelf weer vindt.
In het verhaal van Jezus is dat beproevingsverhaal – ook bij Lukas en Matteüs – het moment waarna Jezus gaat optreden. Hij heeft zijn vorm, zijn weg gevonden.

Misschien moeten we die eenzaamheid en woestijn opzoeken. Misschien beleven we het nu al sterk. Daar is de plek waar het zoeken en vinden van God gebeuren. Dat is hier en nu – de plek waar je staat, zoals bij Mozes, waar je misschien toevallig bent.

Daar moet je ook niet mee wachten – tot na corona. Dit kon wel eens bij uitstek de tijd zijn waarop Hij te vinden, waarop we onszelf vinden – juist als we erdoorheen zitten.

Hier kan iets gebeuren dat dieper en hoger reikt. De ontmoeting met Hij-die-is, Zij-die-is. De confrontatie met jezelf. Het vinden van een weg waarop de Naam je voorgaat. Ook nu, ook in deze corona-tijd.

In de bijbel zijn de verhalen die we lazen van beslissende bepalende betekenis. De ontmoeting, de confrontatie. Hier gaat het om de grote helden van het geloof, en ook volgende week, als Elia er nog bij komt. Maar al is het minder groots of spectaculair, de kern hiervan geldt voor ieder mens. Dat er een God is met een naam, die er is en er zal zijn, een God die je kunt aanroepen, die je kunt zoeken en vinden. Dat je daar liefde en genade kunt vinden, vertrouwen, een weg door het leven in breder verband, met wijds en ver perspectief. Dat is het bepalende.

Keer je om, om die weg te zoeken en te gaan, de weg ook de afzondering in, van gebed in – dat kan ook heel eenvoudig zijn, stil zijn, je gedachten laten gaan. Ook als we misschien helemaal niet zo vroom of spiritueel zijn.
Keer je om en zoek de woestijn, de eenzaamheid – ook als je allang gevonden hebt. ‘Ik ben die ik ben’ is nooit te hebben, en onze weg met hem/haar moet misschien verdiepen, misschien moet het heel anders.

Keer je om en geloof het evangelie – vertrouw in de heerschappij van God, in een redding, een bewaring die onderweg is, hoe verborgen ook, hoe verborgen ook dat Koninkrijk, de macht van God blijft.
Vertrouw erop dat dat ook voor u, voor jou is. Ook als we denken - en wie denkt dat nooit – wie ben ik?
Het antwoord dat Mozes op die vraag krijgt is: ‘Ik zal bij je zijn’. Als ons het zelfvertrouwen ontbreekt – Hij laat ons niet alleen.
Keer je om en geloof dit goede bericht.